

ВИСНОВОК

**ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
аспіранта кафедри ортопедичної стоматології Вищого державного
навчального закладу України «Буковинський державний медичний
університет» Ясінського Миколи Миколайовича на тему «Клініко-
експериментальне обґрунтування удосконалених методів лікування
пацієнтів з дефектами зубних рядів частковими знімними протезами»,
поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 221 – Стоматологія,
спеціалізацією 14.01.22 – стоматологія**

Керівник структурного підрозділу: д.мед.н., професор Іващук О.І.

Рецензенти: д.мед.н., професор Кузняк Н.Б.

к.мед.н., доцент Батіг В.М.

При попередній експертизі дисертації аспіранта кафедри ортопедичної стоматології ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» Ясінського М.М. на тему «Клініко-експериментальне обґрунтування удосконалених методів лікування пацієнтів з дефектами зубних рядів частковими знімними протезами», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 Стоматологія, спеціалізацією 14.01.22 – стоматологія, *рецензенти:* доктор медичних наук, професор Кузняк Наталія Богданівна та кандидат медичних наук, доцент Батіг Віктор Маркіянович, на підставі вивчення матеріалів наукових публікацій та рукопису дисертації, а також результатів проведеного 10.09.2020 фахового семінару, дійшли наступного висновку:

1. Актуальність теми дисертації. Зубні протези – це протези, створені для заміни відсутніх зубів, які підтримуються навколишніми м'якими і твердими тканинами порожнини рота. Протези відрізняються за способом

фіксації; матеріалом, з якого вони виготовлені; величиною заміщуваних дефектів зубних рядів; часом фіксації; принципом розподілу жувального тиску; призначенням. За даними ВООЗ в більшості країн з високим рівнем доходу на відновлення жувальної ефективності зубних рядів припадає, в середньому 5% всіх витрат на охорону здоров'я. У більшості країн з низьким і середнім рівнем доходу попит перевищує можливості системи охорони здоров'я. Це зумовлює високі ціни на лікування зубів та більшу вартість досконаліших методів протезування. Тому в широких масах населення пріоритетом є часткові знімні пластинкові протези. Окрім того за даними літератури протез стосовно слизової оболонки протезного ложа впливає: 1) побічно; 2) травматично; 3) токсично; 4) алергічно. Побічний вплив протезу включає в себе: 1) тиск базиса протезу на слизову оболонку; 2) порушення природнього самоочищення протезного ложа; 3) парниковий ефект; 4) ефект кровосисної банки

Враховуючи зазначене вище, проблема покращення адаптації пацієнтів до часткових знімних протезів є надзвичайно актуальною, а удосконалення їхніх конструкційних елементів потребують подальшого вивчення з метою вчасної профілактики та персоніфікованого лікування.

При протезному стоматиті хворі скаржаться на неможливість або ускладнене користування знімними протезами внаслідок постійного відчуття паління в ділянці слизової оболонки протезного ложа. Відчуття паління більше виражене на верхній щелепі, ніж на нижній, що пов'язано з буферними властивостями слизової оболонки протезного ложа верхньої щелепи. Іноді приєднується печіння язика, слизових оболонок альвеолярних відростків, щік, губ. Характерна скарга хворих – сухість у роті, набряк слизових оболонок щік, язика, губ, м'якого піднебіння і глотки. Внаслідок набряку ускладнено ковтання, іноді дихання, язик не уміщається у роті, «заважає», хворі прикушують щоки, язик, адаптація до часткових знімних протезів вивчена недостатньо, а в Україні дослідження в даному напрямку не проводилися взагалі.

Дисертаційне дослідження М.М. Ясінського спрямоване на вирішення саме цих проблемних питань, що й зумовлює його своєчасність та актуальність.

2. Новизна дослідження та одержаних результатів. Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у розробленні удосконаленої конструкції часткового знімного пластинкового протезу. За допомогою пародонтальних індексів та на основі клінічних показників доведено переваги удосконаленого тимчасового знімного протезу для лікування та профілактики інфекційно-запальних процесів на слизовій оболонці протезного ложа, що дає змогу досягти кращих результатів у короткі терміни одразу після здачі протезу.

Автором уперше доведено та вивчено особливості локального імунітету в процесі реабілітаційних заходів після протезування частковими знімними протезами у хворих з дефектами зубних рядів.

Вперше з'ясовано позитивну динаміку змін досліджуваних показників в осіб, запротезованих удосконаленим частковим знімним пластинковим протезом, що дає можливість запобігти виникненню ймовірних ускладнень при подальшому користуванні ним.

Доповнено наукові дані про те, що зміни імуносупресивної відповіді організму хворих з частковою вторинною адентією, на подразник – частковий знімний пластинковий протез мають важливе діагностичне та прогностичне значення для планування конструкції часткового знімного протезу .

Таким чином, наукова новизна результатів, висновків та рекомендацій, наведених у дисертації та поданих на фаховий семінар, є безсумнівною.

3. Теоретичне значення результатів дослідження. Вперше встановлено рівень адаптаційного напруження та клітинної реактивності, організму запротезованих, таксономічний склад і популяційний рівень слизової оболонки протезного ложа. Виявлення АКА у 385 клітинних штамів дозволило встановити наявність АКА за концентрації $5\text{CH}_{50/\text{мл}}$ комплекменту у 299 (75,84%) штамів. Підвищення концентрації комплекменту сприяє зменшенню штамів, що проявляють АКА. За $10\text{ CH}_{50/\text{мл}}$ АКА проявляють 156 (40,52%) штамів і за

20СН_{50/мл} – 47 (12,21%) ізольованих та ідентифікованих клінічних штамів грампозитивних і грамнегативних бактерій та дріжджеподібних грибів роду *Candida*. Всі клінічні штами *S. aureus*, *S. Pyogenes* і *K. pneumoniae* проявляють АКА за 5СН_{50/мл} комплементу. Найвища АКА виявлена у *S. pyogenes* і *S. aureus*, більшість штамів яких проявляють АКА за будь-яких умов.

Все зазначене вище створює передумови для кращої діагностики ранніх імунологічних порушень організму пацієнтів до часткових знімних протезів. Окрім того, послуговуючись отриманими результатами, можна прогнозувати тяжкість перебігу протезних стоматитів. Це дає можливість розробити методи профілактики та застосувати їх з метою запобігання тяжчого перебігу виявлених порушень.

4. Практичне значення результатів дослідження. Запропонований спосіб виготовлення та використання удосконаленого тимчасового знімного пластинкового протезу для лікування та профілактики інфекційно-запальних процесів на слизовій оболонці протезного ложа має низку переваг над загальноприйнятою методикою виготовлення ЧЗПП, його конструкційна особливість полягає у можливості насичення внутрішньої камери лікарським засобом та його пролонговану дію на слизову оболонку порожнини рота.

Удосконалений тимчасовий знімний пластинковий протез дозволяє запобігти протезним стоматитам та інфекційно-запальним процесам.

При використанні розробленого тимчасового знімного пластинкового протезу на етапах адаптації до часткових знімних пластинкових протезів спостерігається позитивна динаміка клінічних і лабораторних показників стану слизової оболонки протезного ложа: зменшення ступеня запального процесу, зменшення термінів адаптації до часткових знімних протезів на 23%.

5. Проведення біомедичної експертизи дисертаційного дослідження. На етапі планування дисертаційного дослідження комісією з питань біомедичної етики ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» МОЗ України проведено біоетичну експертизу щодо дотримання

морально-правових правил проведення медичних наукових досліджень за участі людини, схвалено формуляр інформованої згоди та карту обстеження пацієнта (протокол №3 від 10.12.2016).

При виконанні роботи автор керувався принципами біомедичної етики щодо проведення наукових медичних досліджень за участі людини з дотриманням основних положень GCP (1996 р.), Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину (від 04.04.1997 р.), Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участі людини (1964-2013 рр.), наказу МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р. та № 616 від 03.08.2012 р., про що свідчить висновок Комісії з питань біомедичної етики БДМУ, зроблений на підставі аналізу рукопису дисертації та заповнених інформованих згод пацієнтів (протокол №5 від 20.02.2020).

6. Обґрунтованість та вірогідність основних наукових положень, висновків. Сформульовані у дисертації положення та висновки достатньою мірою обґрунтовані, базуються на ретельно статистично опрацьованому фактичному матеріалі, наведеному в роботі. Достовірність та обґрунтованість наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації, зумовлена правильно обраними методичними підходами, достатньою кількістю обстежених хворих (150 осіб), використанням сучасних, інформативних методів дослідження, що відповідають поставленій меті та завданням роботи, а також захищено аналітичними методами параметричної і непараметричної статистики.

Нааявний у дисертації ілюстративний матеріал повністю відображає об'єм проведених досліджень та містить необхідну наукову інформацію. Аналіз і узагальнення результатів дослідження зроблено ґрунтовно із залученням достатньої кількості літературних джерел для порівняння та підтвердження власних даних. Наукові положення та висновки дисертації базуються на

результатах власних досліджень, характеризуються аналітичною інтерпретацією і достатньо висвітлені в опублікованих наукових працях.

Достовірність первинних матеріалів кандидатської дисертації Ясінського М.М. перевірена комісією БДМУ у складі: вченого секретаря БДМУ Павлуника І.І. (голова комісії), та членів комісії – д.мед.н., професор Кузняк Н.Б., к.мед.н., доцент Батога В.М., на підставі чого складено Довідку перевірки первинної документації матеріалів дисертації.

Здобувачем застосовано декілька ступенів статистичної обробки матеріалів достатньої глибини, кореляційний аналіз, спеціалізовані статистичні програми (“STATISTICA” StatSoft. Inc. та Excel XP Windows) з використанням методів варіаційної статистики та клінічної стоматології, що дає підстави оцінити отримані результати досліджень із позицій доказової медицини, а їх аналіз та сформульовані наукові положення – як достовірні, чітко сформульовані і цілком аргументовані.

Зазначене вище свідчить, що отримані результати, наукові положення та висновки дисертаційного дослідження є обґрунтованими та вірогідними.

7. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів є *основним* і полягає в самостійному виборі напрямку і методів дослідження, проведенні літературного та патентно-інформаційного пошуку, здійсненні необхідного об’єму клінічних спостережень та лабораторно-діагностичних обстежень, підборі контингенту хворих та їх поділу на групи дослідження, виконанні всіх етапів аналітичної обробки матеріалу, узагальненні отриманих результатів, веденні первинної документації. Здобувачем власноруч створена комп’ютерна база даних, проведений їх статистичний аналіз, на підставі якого підготовлені до друку всі наукові праці, написані розділи дисертації, сформульовані основні наукові положення, які виносяться на фаховий семінар. Деякі етапи дослідження здобувач проводив спільно зі співавторами, що відображено в наукових працях.

Науковим керівником сформульовано ідею роботи, визначено тему та поставлено наукові завдання. Дисертантом разом із науковим керівником забезпечено впровадження результатів роботи в практику наукових досліджень і навчальний процес, а також у клінічну практику лікувальних установ 3-ьох областей України, що засвідчують відповідні акти впровадження. В опублікованих наукових працях використано фактичний матеріал дисертації.

8. Кількість наукових публікацій за темою дисертації; повнота опублікування результатів дисертації; особистий внесок здобувача до наукових публікацій, опублікованих зі співавторами. За матеріалами дисертації опубліковано 17 наукових праць, у т.ч. 4 статті у фахових виданнях, рекомендованих МОН України, з них 1 стаття у часописі, що цитується в наукометричній базі Web of Science Core Collection, 12 тез доповідей – у збірниках матеріалів наукових форумів, отримано деклараційний патент України на корисну модель.

Список публікацій здобувача

1. Ясінський ММ, Ожоган ЗР. Статистичний аналіз якісних та кількісних показників знімного протезування мешканців Чернівецької області. В: *Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю Інноваційні технології в сучасній стоматології*; 2015 Бер 18-20; Івано-Франківськ. Івано-Франківськ; 2015, с. 201-2.
2. Ясінський ММ, Ожоган ЗР. Особливості конструювання часткових знімних протезів у клініці ортопедичної стоматології. В: *Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю Інноваційні технології в сучасній стоматології*; 2016 Бер 18; Івано-Франківськ. Івано-Франківськ, 2016, с. 89-90.
3. Ясінський ММ, Бамбуляк АВ, Ожоган ЗР. Вивчення мовної адаптації після протезування частковими знімними протезами. В: *Матеріали наук.-практ. конф. Світова медицина: сучасні тенденції та фактори розвитку*; 2016 Січ 29-30; Львів. Львів; 2016, с. 71-3.

4. Ясінський ММ, Бамбуляк АВ, Ожоган ЗР. Дослідження змін в порожнині рота після протезування частковими знімними пластинковими протезами. В: Смоланка ВІ, редактор. Матеріали V Міжнар. стоматологічної конференції студентів та молодих вчених Актуальні питання науково-практичної стоматології; 2016 Лют 26-27; Ужгород. Ужгород: Бреза; 2016, с. 270-2.
5. Ясінський ММ, Ожоган ЗР, Левандовський РА, Бамбуляк АВ. Дослідження типів адаптаційної реакції пацієнтів запротезованих частковими знімними протезами. В: Збірник тез наукових робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. Здоров'я людини у сучасному світі: питання медичної науки та практики; 2017 Тра 19-20; Одеса. Одеса: Південна фундація медицини; 2017, с. 75-7.
6. Ясінський ММ, Ожоган ЗР, Левандовський РР. Антибіотикорезистентність мікроорганізмів слизової оболонки порожнини рота пацієнтів запротезованих частковими знімними протезами. В: Бойчук ТМ, Дейнека СЄ, редактори. Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю Сучасні проблеми антибіотикотерапії та формування антибіотикорезистентності; 2018 Січ 29; Чернівці. Чернівці; 2018, с. 56-8.
7. Ясінський ММ, Ожоган ЗР, Левандовський РР. Популяційний рівень представників мікробіоти слизової оболонки порожнини рота пацієнтів запротезованих частковими знімними протезами. В: Бойчук ТМ, Дейнека СЄ, редактори. Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю Сучасні проблеми антибіотикотерапії та формування антибіотикорезистентності; 2018 Січ 29; Чернівці. Чернівці; 2018, с. 58-60.
8. Ясінський ММ, Ожоган ЗР, Левандовський РР. Таксономічний склад мікробіоти слизової оболонки порожнини рота пацієнтів запротезованих частковими знімними протезами. В: Бойчук ТМ, Дейнека СЄ, редактори. Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю Сучасні проблеми

- антибіотикотерапії та формування антибіотикорезистентності; 2018 Січ 29; Чернівці. Чернівці; 2018, с. 60-2.
9. Ясінський ММ. Клінічне порівняння антисептичних засобів для використання в ортопедичній стоматології (огляд літератури). В: Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю Сучасний вимір медичної науки та практики; 2019 Тра 10-11; Дніпро. Дніпро; 2019, с. 32-6.
  10. Ясінський ММ, Беліков ОБ, Ожоган ЗР. Клініко-імунологічне обстеження пацієнтів запротезованих частковими знімними протезами в клініці ортопедичної стоматології. В: Бойчук ТМ, Іващук ОІ, редактори. Матеріали VI наук.-практ. конф. з міжнар. участю Природничі читання; 2019 Тра 30-31; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2019, с. 84-6.
  11. Ясінський ММ. Особливості реактивності організму пацієнтів, запротезованих частковими знімними протезами. В: Збірник тез доповідей Всеукр. наук.-метод. конф., присвяч. 25-річчю Медичного інституту Сумського державного університету Перспективи розвитку медичної науки і освіти; 2017 Лис 16-17; Суми. Суми: СумДУ; 2017, с. 111-2.
  12. Yasinskyi MM, Ozhogan ZR, Belikov OB. Results of the study on the taxonomic composition of the gum mucus surface microbiota in patients with partial loss of teeth. In: Materials VI International Scientific-Practical Conference with international participation Natural science readings; 2019 May 30 - **June 1**; Bratislava. Bratislava; 2019, p. 104 – 105.
  13. Ожоган ЗР, Ясінський ММ, Левандовський РА. Рівень адаптаційного напруження та клітинної реактивності організму пацієнтів, запротезованих частковими знімними протезами. Клінічна та експериментальна патологія. 2017;16(1):98-104. doi: <https://doi.org/10.24061/1727-4338.XVI.1.59.2017.22> (Вітчизняна стаття в фаховому виданні)
  14. Ожоган ЗР, Ясінський ММ. Рівень клітинної реактивності організму пацієнтів, запротезованих частковими знімними протезами. Буковинський

медичний вісник. 2019;23(2):16-21. doi: <https://doi.org/10.24061/2413-0737.XXIII.2.90.2019.28> (Вітчизняна стаття в фаховому виданні)

15. Ожоган ЗР, Ясінський ММ. Порівняльна оцінка стану гігієни ротової порожнини залежно від конструкції часткового знімного протезу. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. 2019;18(3):6-11. doi: <https://doi.org/10.24061/1727-0847.18.3.2019.1> (Вітчизняна стаття в фаховому виданні)
16. Ozhogan ZR, Yasinskyi MM, Levandovskyi RA. Bulyk RY. Taxonomic composition and population level of the prosthetic bed mucosa microbiota at the dental arch defects in patients made prosthetic appliance with partial denture. Світ медицини та біології. 2019;4:128-33. doi: [10.26724/2079-8334-2019-4-70-128-133](https://doi.org/10.26724/2079-8334-2019-4-70-128-133) (Вітчизняні статті включені до наукометричної бази Web of Science Core Collection)
17. Ожоган ЗР, Ясінський ММ, винахідники; Ожоган ЗР, Ясінський ММ, патентовласники. Тимчасовий знімний пластинковий протез для профілактики та лікування інфекційно-запальних процесів протезного ложа. Патент України № 123513. 2018 Лют 26.

9. Відсутність порушення академічної доброчесності в дисертаційній роботі. Комісія ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» (голова комісії, д.мед.н., професор Булик Р.Є.; відповідальний за перевірку робіт клінічного профілю, д.мед.н., професор Гринчук Ф.В.) провела первинну експертизу на наявність плагіату та порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі М.М. Ясінського на тему «Клініко-експериментальне обґрунтування удосконалених методів лікування пацієнтів з дефектами зубних рядів частковими знімними протезами» за допомогою сертифікованого програмного забезпечення «Antiplagiarism». Перевірка засвідчила унікальність (оригінальність) текстових даних у поданій роботі (99 %), що дозволяє стверджувати відсутність порушень академічної

доброчесності в дисертаційній роботі в контексті літературних посилань щодо інших публікацій та інтернет-ресурсів.

9. Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Принципових недоліків щодо змісту і оформлення дисертації М.М. Ясінського на тему «Клініко-експериментальне обґрунтування удосконалених методів лікування пацієнтів з дефектами зубних рядів частковими знімними протезами» немає. Окремі технічні та стилістичні зауваження не носять принципового характеру та не знижують наукової цінності роботи. Основні наукові положення та висновки автора не підлягають сумніву.

10. Відповідність дисертації п.10 «Вимоги до рівня наукової кваліфікаційної роботи» Постанови Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року №167 «ПОРЯДКУ проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії».

Дисертація побудована відповідно до сучасних вимог із оформлення дисертацій, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року №40 та Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року №167 «ПОРЯДКУ проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії».

Дисертаційна робота М.М. Ясінського на тему «Клініко-експериментальне обґрунтування удосконалених методів лікування пацієнтів з дефектами зубних рядів частковими знімними протезами» є завершеною, особисто виконаною кваліфікаційною науковою працею, в якій містяться нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, що розв'язують конкретне науково-практичне завдання в галузі медичних наук – стоматологія: клініко - експериментальне обґрунтування використання тимчасового удосконаленого часткового знімного протезу з урахуванням імунологічних порушень та мікробіологічних змін.

Висновок

За актуальністю теми, методичним рівнем виконаних досліджень, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, повнотою опублікування результатів дисертації, а також оригінальністю текстових даних (відсутністю порушення академічної доброчесності) робота М.М. Ясінського на тему «Клініко-експериментальне обґрунтування удосконалених методів лікування пацієнтів з дефектами зубних рядів частковими знімними протезами» відповідає п.10 «Вимоги до рівня наукової кваліфікаційної роботи», «ПОРЯДКУ проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року №167, щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 – Стоматологія, спеціалізацією 14.01.22 – стоматологія і рекомендується до офіційного захисту.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Комісія рекомендує Ректору ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» клопотати перед МОН України про утворення спеціалізованої Вченої ради для проведення захисту дисертації Ясінського Миколи Миколайовича у складі:

Голова:

- доктор медичних наук, професор Годованець Оксана Іванівна, завідувач кафедри дитячої стоматології Вищого державного навчального закладу України "Буковинський державний медичний університет" МОЗ України, м.Чернівці.

Опоненти:

- доктор медичних наук, професор Гасюк Петро Анатолійович, завідувач кафедри ортопедичної стоматології Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України, м. Тернопіль.

- доктор медичних наук, професор Мірчук Богдан Миколайович, професор кафедри ортодонтії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України, м. Львів.

Рецензенти:

- доктор медичних наук, професор Кузняк Наталія Богданівна, завідувач кафедри хірургічної стоматології та щелепно лицевої хірургії ВДНЗ України "Буковинський державний медичний університет" МОЗ України, м. Чернівці.
- кандидат медичних наук, доцент Батіг Віктор Маркіянович, завідувач кафедри терапевтичної стоматології ВДНЗ України "Буковинський державний медичний університет" МОЗ України, м. Чернівці.

Керівник структурного підрозділу

д.мед.н., професор

О.І. Іващук

Рецензенти:

Завідувач кафедри хірургічної стоматології

та щелепно лицевої хірургії

ВДНЗ України «Буковинський державний

медичний університет»

д. мед.н., професор

Н.Б. Кузняк

Завідувач кафедри

терапевтичної стоматології

ВДНЗ України «Буковинський державний

медичний університет»

к.мед.н., доцент

В.М. Батіг